

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних та прикладних наук

Кафедра управління та адміністрування

**ЗАТВЕРДЖУЮ:
проректор з методичної роботи**

"01" вересня 2023 р.

**СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>051 Економіка</i>
Освітньо-професійна програма	<i>Економіка</i>
Освітній рівень	<i>(третій) <u>доктор філософії</u></i>
Статус дисципліни	<i><u>вільного вибору</u></i>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>

**Івано-Франківськ
2023**

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри
управління та адміністрування
Протокол № 1 від 31.08.2023 року

Завідувач кафедри:
к.е.н., доцент

Наталія ГАВАДЗИН

Розробник:

к.е.н., доцент, доцент кафедри

Ірина ПОПАДИНЕЦЬ

УЗГОДЖЕНО:

гарант ОП
к.е.н., доцент

Наталія ЛУЦЬКА

СХВАЛЕНО НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЮ РАДОЮ

Голова Науково – методичної ради

ЗВО «Університет Короля Данила»

Протокол № 1 від 01.09.2023 р.

Ярослав ШТАНЬКО

e-mail	iryna.r.popadynets@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	кафедра управління та адміністрування, 205
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/dovidnyk/kafedra-upravlinnya-ta-administruvannya
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна "Соціальна економіка" присвячена вивченню основних аспектів, принципів та теорій, які об'єднують економіку та соціальні науки. Курс розглядає взаємодію економічних та соціальних факторів, спрямовану на досягнення сталого розвитку та соціального благополуччя. Студенти отримають можливість розглядати економічні явища через призму їхнього впливу на суспільство та соціальний прогрес.

Ключові теми, які включені в програму, охоплюють аналіз взаємодії між ринковою економікою та соціальними інститутами, вивчення методів соціальної політики та їх впливу на розподіл ресурсів, а також дослідження питань громадського управління та участі громади в економічних процесах.

Студенти будуть ознайомлені з концепціями соціальної справедливості, економічного розвитку та практиками, спрямованими на забезпечення соціальної відповідальності бізнесу та громадянської активності. Курс сприятиме розумінню ролі господарства в досягненні соціальних цілей, а також вивченню та аналізу практичних прикладів соціально-економічних моделей.

"Соціальна економіка" покликана розвивати в студентах критичне мислення, аналітичні навички та здатність застосовувати знання в розв'язанні реальних соціально-економічних проблем. Цей курс є важливим елементом для тих, хто прагне розуміти взаємодію між економічними і соціальними сферами для досягнення гармонійного розвитку суспільства.

Мета дисципліни полягає в розкритті взаємодії між економічними та соціальними факторами у сучасному суспільстві, спрямованої на досягнення сталого розвитку та соціальної справедливості.

Завдання дисципліни:

- вивчення механізмів, які забезпечують баланс між ринковою економікою та соціальними інтересами.
- розглядати економічні явища через призму їхнього впливу на соціальну справедливість, рівень життя та соціальну політику.
- розвивати навички визначення та застосування ефективних стратегій соціальної політики, спрямованих на розв'язання соціально-економічних проблем.
- підготувати студентів до розуміння та застосування понять соціальної відповідальності в сучасному бізнесі та господарстві.
- вивчити роль громадськості в управлінні та вплив на прийняття соціально-економічних рішень.
- розвивати навички участі у громадських процесах.
- аналіз та критичне мислення різних практик соціально-економічного розвитку на різних рівнях, включаючи національний, регіональний та локальний

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- ключові терміни і визначення, пов'язані із соціальною економікою, такі як кооперативи, соціальні підприємства, сталість розвитку, економіка спільноти та інші.
- розуміти етапи розвитку соціальної економіки, ключові події та реформи, які вплинули на її становлення та еволюцію.
- принципи та моделі кооперативного власництва, включаючи взаємодію між учасниками, розподіл прибутку та управління.
- основних концепцій соціальної справедливості та їх роль у формуванні соціальної економіки
- характеристики соціальних підприємств, їх цілі, моделі фінансування та вплив на громадськість.
- роль бізнесу в суспільстві, його відповідальність перед громадськістю та механізми співпраці з громадським сектором.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **уміти**:

- оцінювати стан та проблеми забезпечення соціальної безпеки в Україні, як важливою складовою національної безпеки держави.
- використовувати нормативно-правову базу для прийняття управлінських рішень у соціальній сфері.
- приймати оптимальні рішення при реалізації конкретних завдань соціальної економіки.
- аналізувати основні тенденції у вітчизняній та світовій соціальній політиці та визначити шляхи й умови її успішної реалізації в Україні.
- оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень
- усвідомлювати особливості формування та розвитку соціальної економіки держави та визначати пріоритети розвитку суспільства за допомогою інструментів державного регулювання для забезпечення сталого розвитку.
- орієнтуватися в різноманітності моделей та типів соціальної політики різних напрямків у відповідності до основної функції держави.

Професійні компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни «Соціальна економіка» (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Економіка», введеної в дію ЗВО «Університет Короля Данила» 01 вересня 2022 року).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні

	світових досягнень з відповідного напрямку.
ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	РН03. Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках.
СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.	РН08. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямків, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми
СК05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з урахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.	РН09. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.

Сформовані компетенції необхідні для майбутньої роботи студентів спеціальності **051 «Економіка»**.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	2		
Семестр	4		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	- (в годинах)	14 (в годинах)

	семінари, практичні	- (в годинах)	16 (в годинах)
Самостійна робота		- (в годинах)	30 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	Екзамен (30 годин)		

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Змістовий модуль 1

Тема 1. Основні концепції соціальної економіки. (4 год.)

Розвиток ідей та концепцій соціальної економіки в історії. Порівняння соціальної економіки із загальною економікою.

Питання для самостійного вивчення: Тренди сучасної соціальної економіки. (1, 3, 5, 10).

Тема 2. Соціальна політика та соціальний захист (4 год.)

Аналіз різних моделей соціальної політики. Механізми соціального захисту та їх вплив на громадян

Питання для самостійного вивчення: Соціальні програми: місцевий та регіональний аспект. (1, 3, 5, 10).

Тема 3. Соціальне підприємництво як інструмент соціальної економіки (4 год.)

Ознайомлення з концепцією соціального підприємництва. Вивчення прикладів успішних соціальних підприємств та їх вплив на громадське благополуччя. Розгляд ролі соціального підприємництва у розв'язанні соціальних викликів.

Питання для самостійного вивчення: Вплив соціального підприємництва на громадське благополуччя. (1, 3, 5, 10).

Тема 4. Вплив інновацій на соціальну економіку (6 год.)

Аналіз взаємодії технологічних інновацій та соціальних змін. Розгляд ролі соціальних підприємств у розвитку інноваційних підходів. Оцінка впливу інновацій на якість життя та соціальну справедливість.

Питання для самостійного вивчення: Оцінка ролі урядових політик у підтримці інновацій. (1, 3, 5, 10).

Тема 5. Соціальна відповідальність бізнесу: практики та виклики (2 год.)

Дослідження концепцій соціальної відповідальності бізнесу. Аналіз прикладів впровадження соціально-відповідальних практик у різних галузях.

Розгляд викликів та перспектив впровадження соціальної відповідальності в бізнес-середовище.

Питання для самостійного вивчення: Оцінка ефективності ініціатив соціальної відповідальності. (1, 3, 5, 10).

Зміст практичних занять

Змістовий модуль 1

Тема 1. Основні концепції соціальної економіки (4 год.)

на основі теоретичного матеріалу вивчіть статистичні дані та дослідження, які демонструють вплив різних економічних моделей на якість життя громадян. Порівняйте ці показники для різних країн чи регіонів.

Питання для самостійного вивчення: Порівняйте різні моделі власності, такі як приватна, державна та спільна власність, з фокусом на тому, як вони впливають на розподіл прибутку та розвиток. (1, 3, 5, 10).

Тема 2. Соціальна політика та соціальний захист (4 год.)

на основі теоретичного матеріалу виберіть та проаналізуйте конкретну соціальну програму або проект в вашій країні. Розгляньте цілі та завдання програми, а також способи оцінки її ефективності. Проаналізуйте, як програма впливає на соціальний захист та покращення якості життя.

Питання для самостійного вивчення: розробіть концепцію соціального проекту, спрямованого на вирішення конкретної соціальної проблеми. (1, 3, 5, 10).

Тема 3. Соціальне підприємництво як інструмент соціальної економіки (4 год.)

на основі теоретичного матеріалу оберіть та проаналізуйте конкретну інноваційну технологію, таку як штучний інтелект, блокчейн або відновлювальна енергія, і дослідіть, як вона впливає на економіку та суспільство. Оцініть переваги та виклики її впровадження.

Питання для самостійного вивчення: Дослідіть, як соціальні підприємства можуть покращувати соціальні показники у своєму регіоні. (1, 3, 5, 10).

Тема 4. Вплив інновацій на соціальну економіку (6 год.)

на основі теоретичного матеріалу поясніть, як технологія блокчейн може бути використана для підвищення ефективності розрахунків та вирішення проблеми подвійного використання.

Питання для самостійного вивчення: Порівняйте різні моделі інновацій в різних країнах чи галузях економіки. Дослідіть, як різні стратегії сприяють соціальному та економічному розвитку. (1, 3, 5, 10).

Тема 5. Роль та функції біржового менеджера (2 год.)

на основі теоретичного матеріалу оберіть кілька великих підприємств, відомих своєю соціальною відповідальністю (CSR). Дослідіть їхні програми та проекти в сферах екології, етики виробництва, соціальної підтримки тощо.

Питання для самостійного вивчення: вивчіть, які законодавчі зміни та регулювання можуть впливати на розвиток соціальної відповідальності в бізнесі. Розгляньте ролі держави та законодавства у визначенні стандартів. (1, 3, 5, 10).

Зміст самостійної роботи студентів

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни «Соціальна економіка»

Найменування видів робіт	Розподіл годин	
	денна форма	заочна форма
Самостійна робота, год, у т.ч.:	30	-
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	10	-
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	10	-
Підготовка звітів з практичних робіт	2	-
Підготовка до поточного контролю	4	-
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	4	-

ПОЛІТИКА КУРСУ

Відпрацювання незадовільних оцінок, отриманих студентом на навчальному занятті є обов'язковим. Відпрацювання пропущених занять проводиться згідно з графіку прийому відпрацювань затвердженого завідувачем кафедри. Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані до початку сесії. Відпрацювання пропущених лекцій проводиться шляхом надання студентом розширеного конспекту або реферату за темою лекції. Відпрацювання семінарських занять проводиться у формі усної співбесіди з викладачем або написання письмової роботи. Після відпрацювання студентами пропущених занять викладач фіксує результат в академічному журналі.

Якщо студент бере участь у міжнародній або внутрішній програмі академічної мобільності, студент отримує індивідуальний навчальний план, який враховує фактичне виконання ним індивідуальних навчальних планів поточного та попередніх навчальних років. Якщо дисципліна не була перезарахована, відпрацювання пропущених занять здійснюється студентом впродовж семестру після повернення із навчання.

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю має право на його відпрацювання у трьохтижневий термін після повернення до навчання.

З метою належної реалізації норм Законів України [«Про освіту»](#) та [«Про вищу освіту»](#), що стосуються дотримання основних принципів академічної доброчесності та системного підходу до розвитку методів та засобів виявлення плагіату в освітньому просторі, Міністерством освіти і науки України розроблено [Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах \(авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо\)](#).

Якість освітнього процесу забезпечується за допомогою дотримання принципів академічної доброчесності. Відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту»: академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. В основі академічної доброчесності лежить чесність, довіра, порядність у виконанні своїх обов'язків, справедливість, повага та відповідальність.

Будь-які прояви академічної недоброчесності врегульовуються відповідно до чинних в університеті правил і положень. Усі студенти під час занять мають поводитися відповідно до етичних норм, що діють в Університеті Короля Данила.

Поведінка поведження здобувачів у аудиторії і взаємини з викладачем здійснюються у відповідності до Кодексу корпоративної етики та Принципів і норм академічної доброчесності, як функціонують в УКД.

Згідно з Положенням про академічну доброчесність в Приватному вищому навчальному закладі «Університет Короля Данила», затверджене Вченою радою Університету протокол №02 від 28 серпня 2020 року, система запобігання та виявлення академічного плагіату спрямована на запобігання та виявлення таких різновидів плагіату:

- копіювання та оприлюднення виконаної іншим автором роботи як своєї;
- дослівне копіювання фрагментів тексту (від фрази до набору речень) чужої роботи у свою, без належного оформлення цитування;
- внесення незначних правок у скопійований матеріал (переструктурування речень, зміна порядку слів у них тощо) та без належного оформлення цитування;
- переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту; сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних зворотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі – розміщеної в мережі Інтернет).

Академічна доброчесність покликана боротися із:

- плагіатом як фактом шахрайства в студентських роботах, наукових статтях та тезах;
- фабрикацією та фальсифікацією результатів наукових досліджень;
- обманом, списуванням,
- використанні не передбачених навчальним процесом допоміжних матеріалів та технічних засобів.

Академічна доброчесність означає, що в процесі навчання чи досліджень, студенти керуються, передусім, принципами чесності, чесною праці та навчання. Плагіат, списування, несанкціоноване використання чужих напрацювань є неприйнятним і жодним чином не толеруються в процесі навчання.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, залік тощо);
- повторне проходження навчального курсу;
- відрахування із закладу освіти (крім осіб, що здобувають загальну середню освіту).

Навчання з дисципліни «Соціальна економіка» (усі теоретичні та методичні матеріали з навчальної дисципліни, а також графік відпрацювань) здійснюється за допомогою програмного забезпечення MOODLE 3.0 (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment).

Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу в спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Дистанційна форма навчання – форма організації навчального процесу, яка забезпечує реалізацію дистанційного навчання та передбачає можливість отримання випускниками документів про відповідний освітній або освітньо-кваліфікаційний рівень у порядку, встановленому Законом України «Про вищу освіту».

У процесі дистанційного навчання використовуються веб-ресурси навчальних дисциплін (програм), у тому числі дистанційні курси, – систематизоване зібрання інформації та засобів навчально-методичного характеру, необхідних для засвоєння навчальних дисциплін (програм), яке доступне через Інтернет за допомогою веб-браузера та/або інших доступних користувачеві програмних засобів.

Процес управління дистанційним навчанням в університеті реалізується за допомогою Системи дистанційної освіти Університету Короля Данила.

Вихідною базою для розробки навчального плану та силабусу за дистанційною формою навчання є навчальний план та силабус цієї ж дисципліни для денної чи заочної форм навчання. Самостійне вивчення передбачає використання навчальних матеріалів дистанційних курсів, які студенти одержують через Інтернет. Вимоги щодо самостійного вивчення навчального матеріалу конкретної дисципліни визначаються навчальною програмою дисципліни, методичними вказівками, інструкціями і завданнями, що містяться в дистанційному курсі.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни «Соціальна економіка» використовуються такі види занять, як лекції та практичні заняття, а також самостійна робота студента при засвоєнні матеріалів лекцій та підготовки до практичних робіт.

При викладанні навчальної дисципліни передбачено застосування активних і інтерактивних методів навчання – ділових ігор, тренінгів, семінарів в активній формі, розгляд кейсів.

При вивченні тем, а також при виконанні практичних робіт використовуються наступні методи навчання:

МН 1 - словесні методи	МН 1.1 - лекція	передбачає усний виклад великого за обсягом, а також складного за логічною побудовою матеріалу
	МН 1.2 – розповідь -пояснення	передбачає послідовне розкриття змісту навчального матеріалу шляхом словесного тлумачення понять, явищ, слів, термінів
	МН 1.3 - бесіда	передбачає запитання та відповіді
	МН 1.4 - інструктаж	передбачає ознайомлення з способами виконання завдань, використання інструментів, приладів і матеріалів, дотримання техніки безпеки, показ трудових операцій
МН 2 - наочні методи	МН 2.1 - ілюстрування	передбачає використання у навчальному процесі наочності (плакатів, карт, рисунків на дошці, картин) з метою оптимізації засвоєння знань
	МН 2.2 - демонстрування	передбачає використання приладів, дослідів, технічних установок
	МН 2.3 - спостереження	передбачає безпосереднє сприймання явищ дійсності
	МН 2.4 - комп'ютерні і мультимедійні методи	передбачають використання мультимедійних презентацій, а також комп'ютерних навчальних програм
МН 3 - практичні методи	МН 3.1 - вправи	це планомірно організоване, свідомо осмислене багаторазове повторення певних дій і прийомів, які ускладнюються, з метою формування, закріплення та вдосконалення практичних навичок і вмінь студентів
	МН 3.2 - дослідні роботи	це своєрідний творчий процес, який потребує наявності цілої низки здібностей, умінь і навичок, а саме: творчого мислення, глибокого проникнення в суть фактів і явищ з використанням законів мислення

	МН 3.3 - лабораторні роботи	це такий метод навчання, при якому учні під керівництвом викладача і за задалегідь наміченим планом проробляють досліди або виконують певні практичні завдання і в процесі їх сприймають і осмислюють новий навчальний матеріал, закріплюють отримані раніше знання.
	МН 3.4 - практичні роботи	це такий метод навчання, при якому науково-педагогічний працівник організовує засвоєння студентами теоретичних положень навчальної дисципліни шляхом виконання спеціально сформульованих завдань та сприяє формуванню у них вмінь і навичок практичного застосування цих теоретичних положень
МН 4 - індуктивний	метод навчання, що забезпечує перехід від часткового до загального, від конкретного до абстрактного (викладач подає і пояснює факти, наводить приклади, демонструє досліди, наочні посібники, підводячи до узагальнення, виведення правил, законів, нових понять – студенти засвоюють окремі факти, роблять висновки, узагальнюють навчальний матеріал)	
МН 5 - дедуктивний	метод навчання, що забезпечує перехід від загального до часткового, від абстрактного до конкретного, процес логічного переходу від деяких припущень, посилянь до їх наслідків, висновків (викладач повідомляє загальне положення, формулу, закон, згодом поступово підкріплює їх конкретними прикладами, наводить окремі випадки, конкретні завдання – студенти сприймають загальні положення, формули, закони, потім засвоюють висновки, наводять власні приклади)	
МН 6 - традуктивний	метод навчання, що передбачає рух від окремого до окремого, від одиничного до одиничного, від загального до загального через порівняння за ознаками подібності (аналогії) чи відмінності. Сутність традуктивного методу полягає у з'ясуванні подібності деяких ознак двох чи більше явищ, на основі чого роблять висновок про подібність усіх інших ознак цих явищ, завдяки чому аналогія здійснюється за основною, суттєвою ознакою досліджуваного явища, а не за випадковою чи другорядною. Тому важливо чітко визначати основні і другорядні ознаки досліджуваних явищ і процесів. Аналогія не може існувати самостійно, тільки в єдності з іншими логічними методами (аналіз, синтез, індукція, дедукція) вона сприяє реалізації завдань навчання.	
МН 7 - аналітичний	метод навчання, що передбачає виокремлення частини з цілого і має такі компоненти: осмислене сприйняття інформації,	

	виокремлення суттєвих ознак і відношень, поділ на елементи і знаходження вихідної структурної одиниці; осмислення зв'язків, їх синтез
МН 8 - синтетичний	метод навчання, що передбачає уявне або практичне поєднання виокремлених шляхом аналізу елементів в єдине ціле і забезпечує пізнання конкретного через єдність різноманітного і здійснюється переважно на теоретичному рівні пізнання
МН 9 - порівняння	метод навчання, що полягає у виявленні подібності та відмінностей між предметами і явищами і передбачає такі дії: визначення об'єктів порівняння; виявлення основних ознак; зіставлення; знаходження подібності чи відмінності; знакове оформлення результатів порівняння (складання таблиці, плану, схеми чи моделі)
МН 10 - узагальнення	метод навчання, що полягає в переході між менш загальних до більш загальних знань, абстрагуванні та знаходженні спільних ознак і передбачає такі дії: добір типових фактів, знаходження основного; порівняння; первинні висновки, їх теоретична інтерпретація; аналіз діалектики розвитку явища; знакове оформлення результатів узагальнення (формули, моделі, тенденції та ін.)
МН 11 - конкретизація	передбачає перехід від безпосередніх вражень до суп спостережуваного явища і має такі елементи: сходження від абстрактного до конкретного; знакове оформлення результатів конкретизації (прикладі, задачі, схеми, моделі та ін.). Його використовують для уточнення умов існування чи розвитку явища, для підсилення теоретичних знань прикладами з практики
МН 12 - виокремлення основного	передбачає конкретизацію предмета пізнання, розподіл інформації на логічні частини та їх порівняння, відокремлення. Для цього методу характерні: дії знаходження ключових слів, понять, смислових опорних пунктів; групування матеріалу; висновок про предмет пізнання, знакове оформлення (план, схема, опорний конспект, алгоритм, заголовок). Метод виокремлення основного часто використовують для теоретичних узагальнень, для звільнення змісту навчального матеріалу підручників від надлишкового, другорядного матеріалу
МН 13 - репродуктивний	відтворена репродукція як засіб повторення готових зразків, робота за готовими зразками
МН 14 - творчий	створення нового, оригінального, суспільно вартісного матеріального або духовного продукту
МН 15 - проблемно-пошуковий	викладач ставить проблему, формулює пізнавальні завдання, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, знаходить спосіб розв'язання поставлених завдань
МН 16 - евристичний	організація активного пошуку висунутих викладачем пізнавальних завдань на основі евристичних програм і вказівок
МН 17 - дослідницький	після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного і письмово інструктажу, студенти самостійно

	вивчають літературу, наукові джерела, ведуть спостереження, виміри і виконують пошукові дії	
МН 18 - методи самостійної роботи вдома	самостійна робота без контролю викладача (усні та письмові домашні завдання, завдання самостійної роботи)	
МН 19 - робота під керівництвом викладача	самостійна робота в аудиторії (самостійна робота, розв'язування задач, виконання письмових робіт, виконання практичних завдань)	
МН 20 - інтерактивні методи	МН 20.1 - кейс-метод	дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів. Він сприяє розвитку винахідливості, вмінню вирішувати проблеми, розвиває здібності проводити аналіз і діагностику проблем
	МН 20.2 - дискусія, диспут	колективне обговорення якогось складного питання в процесі зіткнення ідей, думок, точок зору
	МН 20.3 - мозковий штурм	один із методів, який сприяє розвитку творчості. Даний метод зручно використовувати під час обговорення складних проблем чи питань. Дається час для індивідуального розмірковування над проблемою а через цей час збирається додаткова інформація з приводу прийняття рішення. Учасники “мозкової атаки” мають висловити всі можливі (і неможливі з позиції логіки) варіанти розв'язання проблеми, які потрібно вислухати і прийняти правильне рішення
	МН 20.4 - рольові і ділові ігри	пізнавальна гра, яка складається із запитань та відповідей на теми з різних галузей знань
	МН 20.5 - тренінгові заняття	метод, спрямований на одержання знань, умінь, навичок для успішного розв'язання навчально-виховних завдань
	МН 20.6 - банк ідей	це раціональний спосіб колективного вирішення проблеми яка не піддається розв'язанню традиційним способом
	МН 20.7 - бесіда-діалог	метод, спрямований на співучасть з тим, хто виступає. В ході свого виступу, подачі знань, закріплення матеріалу викладач ставить супроводжуючі запитання до учасників, з метою перевірки розуміння ними поданої інформації

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється [«Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів»](#), яке розміщено на сайті університету в розділі «Публічна інформація»: <https://ukd.edu.ua/node/1149>.

Здобувачі мають право оскаржувати результати поточного оцінювання, а також інформувати про факти конфліктних ситуацій в академічній групі чи з викладачем у відповідності до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій».

Основні методи діагностики знань студентів:

1) МФО 4 - поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи, який проводиться у формі:

– МФО 5 - усний контроль усне опитування (фронтальне, індивідуальне, групове), обговорення теоретичних питань, доповіді, дискусії, дебати; експрес-опитування студентів (індивідуального чи комбінованого) на практичних заняттях, враховуючи, що рівень підготовки студента відображає систематичність його самостійної роботи над курсом;

– МФО 8 - тестовий контроль із застосуванням стандартизованих запитань та завдань, що мають певну шкалу значень, контрольне тестування студентів (за темами дисципліни);

– МФО 7 - лабораторно-практичний контроль - графіки, схеми, креслення, розрахунково-аналітичні, розрахунково-графічні роботи тощо, практична перевірка – дискусія з елементами аналізу та перевірки ситуаційних та практичних завдань;

– МФО 9 - програмований контроль використання сучасних інформаційних, комп'ютерних технологій, оцінювання виконаних завдань контрольної роботи;

– оцінювання та захист індивідуальних робіт студентів (рефератів, доповідей).

2) підсумковий контроль, який проводиться у формі диференційованого заліку МФО 3 - диференційований залік - це форма атестації, що дозволяє оцінити виконання та засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

Такий контроль є завершальним етапом вивчення навчальної дисципліни та видом підсумкового контролю, який має на меті перевірити та оцінити отримані студентами знання, уміння та ступінь опанування ними практичних навичок, а також розвиток творчого мислення в обсязі вимог програми навчальної дисципліни.

1. **Поточний контроль** – усне опитування та виконання письмових завдань (тестів), виступи, презентації на практичних заняттях. Оцінювання здійснюється за національною чотирибальною шкалою – «2»; «3»; «4»; «5».

Фіксація поточного контролю здійснюється в «Електронному журналі обліку успішності академічної групи» на підставі чотирибальної шкали. У разі

відсутності студента на занятті виставляється «н». За результатами поточного контролю у Журналі автоматично обчислюється підсумкова оцінка та здійснюється підрахунок пропущених занять. Усереднена оцінка переводиться в 100-бальну шкалу згідно нижченаведеної таблиці.

Оцінку 2 «незадовільно» ставиться студенту, який показав незнання значної частини навчального матеріалу та основних фундаментальних положень, допускає суттєві помилки у відповідях на питання. Студент не орієнтується у розв'язанні практичних завдань.

Оцінку 3 «задовільно» заслуговує студент, який виявив знання лише основного матеріалу, але не засвоює деталей заданого питання, невпевнено вміє використовувати отримані знання для пояснення поставлених питань, для одержання правильних відповідей необхідна допомога викладача у вигляді виправлень. При вирішенні практичних завдань допускає помилки непринципового характеру.

Оцінку 4 «добре» ставиться студенту, який може самостійно, логічно висвітлити окремі питання в межах вивченої теми, здатний відтворити більшу її частину, зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію за допомогою викладача, узагальнювати і аргументувати власну точку зору, самостійно розв'язувати завдання середнього рівня складності, однак у відповідях припускається неточностей. Практичні завдання виконує повністю, але припускається незначних помилок як в розрахунках, так і в оформленні.

Оцінку 5 «відмінно» ставиться студенту за глибоке і вичерпне знання предмету, за повну, чітку самостійну, логічно аргументовану відповідь та можливі додаткові питання викладача. Студент повинен продемонструвати, ґрунтовні знання матеріалу, які базуються на основній та додатковій літературі курсу, орієнтуватися в спірних поглядах науковців у трактуванні даного питання, під час відповіді посилаються на чинне законодавство застосовуючи необхідну термінологію. Правильно вирішує практичні завдання, вміє вільно застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці, висновки й пропозиції аргументовані й оформлені належним чином.

Оцінювання знань студента під час практичних занять проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та понять: стратегічне управління, поняття та види стратегії, бізнес, місія та цілі підприємства, стратегічне бачення, конкурентні сили, стратегічна піраміда, стратегічні рішення;
- розуміння місця і значення стратегічного управління та стратегії для суб'єктів господарювання незалежно від масштабів;
- ступінь засвоєння сутності та видів стратегій за різними класифікаційними ознаками;
- розуміння процесу забезпечення стратегічного управління та процесу реалізації стратегій;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань;
- вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;
- логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;
- використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість «н» в журналі буде виставлено «0» (нуль балів) без права перездачі.

Здобувачі які ведуть конспект лекцій, мають план-проспект семінарського заняття, а також формулюють власну аналітичну думку з конкретного питання можуть претендувати на оцінку відмінно «5».

Студенти повинні мати оцінки з не менше 50% аудиторних занять.

За результатами поточного оцінювання студенти можуть отримати максимум 60 балів, які розраховуються наступним чином:

$$PO = \frac{(n_0 \times 0 + n_2 \times 2 + n_3 \times 3 + n_4 \times 4 + n_5 \times 5)}{(n_0 + n_2 + n_3 + n_4 + n_5)} \times 12$$

де

- PO – підсумкова оцінка за аудиторні роботи;
 n₀, n₂, n₃, n₄, n₅ – кількість оцінок за відповідними балами;
 12 – коефіцієнт, що дозволяє визначити поточну оцінку в 60 бальній шкалі.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які за результатами поточного контролю отримали 35 балів і більше. Усі студенти, що отримали 34 бали і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

0. Підсумковий (семестровий) контроль проводиться для встановлення рівня досягнення здобувачами освіти програмних результатів навчання з навчальної дисципліни (освітнього компонента), після завершення вивчення дисципліни.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі екзамену (III семестр) у вигляді комп'ютерного тестування. Тестування відбувається в комп'ютерних лабораторіях навчального закладу (або в особливих випадках – дистанційно) з використанням програми Moodle і передбачає проходження тесту різного рівня складності впродовж 20 хвилин, впродовж яких студенти мають дати відповідь на 30 питань: 20 – I рівня; 7 – II рівня і 3 – III рівня. На підсумковий контроль виносяться ключові питання, що потребують вміння синтезувати отримані

знання і застосовувати їх при вирішенні практичних завдань. На основі переліку питань, формуються тестові завдання для комп'ютерного тестування.

За результатами підсумкового контролю студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не склали залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях, оцінюється в балах (національної шкали, 100-бальної шкали й шкали ЄКТС) і є сумою балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %
Національна диференційована шкала	
Відмінно	90 – 100
Добре	75 – 89
Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Національна недиференційована шкала	
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59
Шкала ECTS	
A	90 – 100
B	83 – 89
C	75 – 82
D	68 – 74
E	60 – 67
FX	35 – 59
F	0 – 34

Студенти, які не з'явилися на підсумковий контроль без поважних причин, вважаються такими, що отримали незадовільну оцінку.

Об'єктивність процедур проведення контрольних заходів забезпечується відмежуванням результатів поточного контролю від результатів підсумкового контролю.

Оцінювання самостійної роботи проводиться як під час поточного, так і під час підсумкового контролю знань.

Оцінювання самостійної роботи, яка передбачена в тематичному плані дисципліни разом з аудиторною роботою, здійснюється під час проведення практичних занять.

Поточний контроль передбачає усну відповідь, написання доповіді та виступ, вирішення тестових завдань, ситуаційних задач, виконання індивідуальних завдань, відпрацювання практичних навичок тощо.

Виставлення балів за самостійну роботу під час поточного контролю обов'язково супроводжується оцінювальними судженнями. Бали додаються до балів, які отримав студент під час поточного контролю, але не більше, ніж кількість балів з оцінювання окремої теми заняття.

Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, контролюється під час підсумкового контролю.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Беляєв О.О. Соціальна економіка: навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2005. 196 с.
2. Ганслі Теренс М. Соціальна політика та соціальне забезпечення ринкової економіки: пер. з англ. К.: Основи, 2016. С. 130.
3. Калінеску Т.В., Шаповалова Т.В., Ліхоносова Г.С. Фінансове забезпечення соціальної допомоги: підручник. Луганськ: Видавництво СНУ ім. Даля, 2013. 360 с.
4. Шаповалова Т.М. Економічні основи соціального забезпечення: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 128с.

Додаткова література

1. Баранник Л. Б. Соціальний захист громадян : навчальний посібник. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с.
2. Бондаренко Н.О. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Економічні основи соціальної роботи» (для бакалаврів). К.: МАУП, 2016. 30 с.
3. Соціальна економіка: конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання за спеціальністю 051 «Економіка». Харків : НТУ «ХП», 2017. 56 с.
4. Утвенко В. В. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки: навч. посіб. Київ : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. 248 с.

Інтернет-ресурси

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 02.09.2020).
2. Державна служба України з питань праці. URL: <https://dsp.gov.ua/> (дата звернення: 02.09.2020).
3. Державний центр зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/> (дата звернення: 02.09.2020).
4. Законодавство України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/zak> (дата звернення: 02.09.2020).
5. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/> (дата звернення: 02.09.2020).
6. Пенсійний фонд України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/> (дата звернення: 02.09.2020).
7. Фонд соціального страхування. URL: <http://www.fssu.gov.ua/> (дата звернення: 02.09.2020).